

Број 13, март 2025.

Часопис ХАЈР

Часопис хуманитарне организације ХАЈР
који се бави људским правима са акцентом
на сваком облику насиља

ЈЕДНАКОСТ

Кабинет министарке без портфеља задужене
за координацију активности у области
родне равноправности, спречавања
насиља над женама и економског
и политичког оснаживања жена

EQUALITY

Office of the Minister without Portfolio for
Coordinating Activities in Gender Equality,
Preventing Violence Against Women,
and Economic and Political
Empowerment of Women

ГЛАС МАЛИХ ЈУНАКА

УДРУЖЕЊЕ ХАЈР

Оснивач и председница Хајрија Рамадани +381 64 482 95 99, uznhajr@gmail.com

Управни одбор: Кале Кнежевић, Љубица Савић, Жељка Остојић, Хајрија Рамадани, Емина Јовић

Надзорни одбор: Снежана Живановић, Кадира Џенановић, Милица Ашћерић

Почасни чланови: Мина Костић, Тамара Ђурић, Милица Дабовић, Светлана Китић, Небојша Глишић, Вања Булић, Ева Рас
(наш први почасни члан био је проф. др Јован Марић који, на жалост, није више међу нама)

Секретаријат: uznhajrsekretarijat@gmail.com и uznhajr1@gmail.com

Записничар: uznhajrdocument@gmail.com

ТИМОВИ УДРУЖЕЊА ХАЈР

Координатор свих тимова: Хајрија Рамадани uznhajr1@gmail.com

Правни тим: uznhajrpravnitim1@gmail.com

Културни тим: uznhajrkulturnitim@gmail.com

Креативни тим: uznhajrkreativneindustrije@gmail.com

Дечији тим: uznhajrdecijitim@gmail.com

Омладински тим: uznhajromladinskitim@gmail.com

Пензионерски тим: uznhajrpenzionerskitim@gmail.com

Дијаспора тим: uznhajrdijaspora@gmail.com

Психолошки тим: uznhajrpsiholoskitim@gmail.com

Тим за безбедност: uznhajrbezbednost@gmail.com

Медија тим: uznhajrpress@gmail.com

Пројектни тим: uznhajrprojekti@gmail.com

Редакција Часописа ХАЈР: uznhajr2@gmail.com

Главни и одговорни уредник Часописа Хајр: Хајрија Рамадани

Заменик уредника: Марина Митрић

Редакција часописа: Хајрија Рамадани, Марина Митрић, Милица Ашћерић, Ирена Ђурић, Ана Стојановић

Лектура и коректура: Марина Митрић

Технички уредник и дизајнер: Марина Митрић

ISSN 2737-9698=Хајр;

СIP Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд

COBISS.SR-ID 19683081 УДК 343.8

Тираж 500 примерака. Излази тромесечно

Штампарија Радуних, Београд

КАНЦЕЛАРИЈЕ У СРБИЈИ

БЕОГРАД: оснивач и председник Хајрија Рамадани, Обилићев венац бр. 4, uznhajr@gmail.com +381 64 48 29 599

ШИД uznhajrsid@gmail.com

АРАНЂЕЛОВАЦ uznhajrarandjelovac@gmail.com

ТРСТЕНИК uznhajrtrstenik@gmail.com

ВРЊАЧКА БАЊА uznhajrvrnjackabanja@gmail.com

НИШ uznhajrnis@gmail.com

ЛАЈКОВАЦ uznhajrlajkovac@gmail.com

КАНЦЕЛАРИЈЕ У РЕГИОНУ

САРАЈЕВО uznhajrsarajevo@gmail.com

КАНЦЕЛАРИЈЕ У ДИЈАСПОРИ

ШВАЈЦАРСКА uznhajrch@gmail.com

Banca Intesa: 160-0000000534433-90

Девизни рачун: 160-0054000045546-35

Ибан (IBAN): RS35160005400004554635

SWIFT: DBDBRSBG

ПРОНАЂИТЕ НАС НА ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА

www.uznhajr.org/

Udruženje Žrtava Nasilja HAJR

[_hajrudruzenje_](https://www.instagram.com/_hajrudruzenje/)

Udruženje žrtava nasilja HAJR MEDIA

Часопис ХАЈР
часопис хуманитарне организације ХАЈР

Препоручујемо
Зборник 2 песама
у издању Удружења ХАЈР

И позивамо вас да се укључите у
хуманитарни рад.
Шаљите своје радове које ћемо објавити у
новом броју зборника 3
Пружите подршку жртвама насиља и
подржите хуманитарни рад Удружења на
иновативан начин

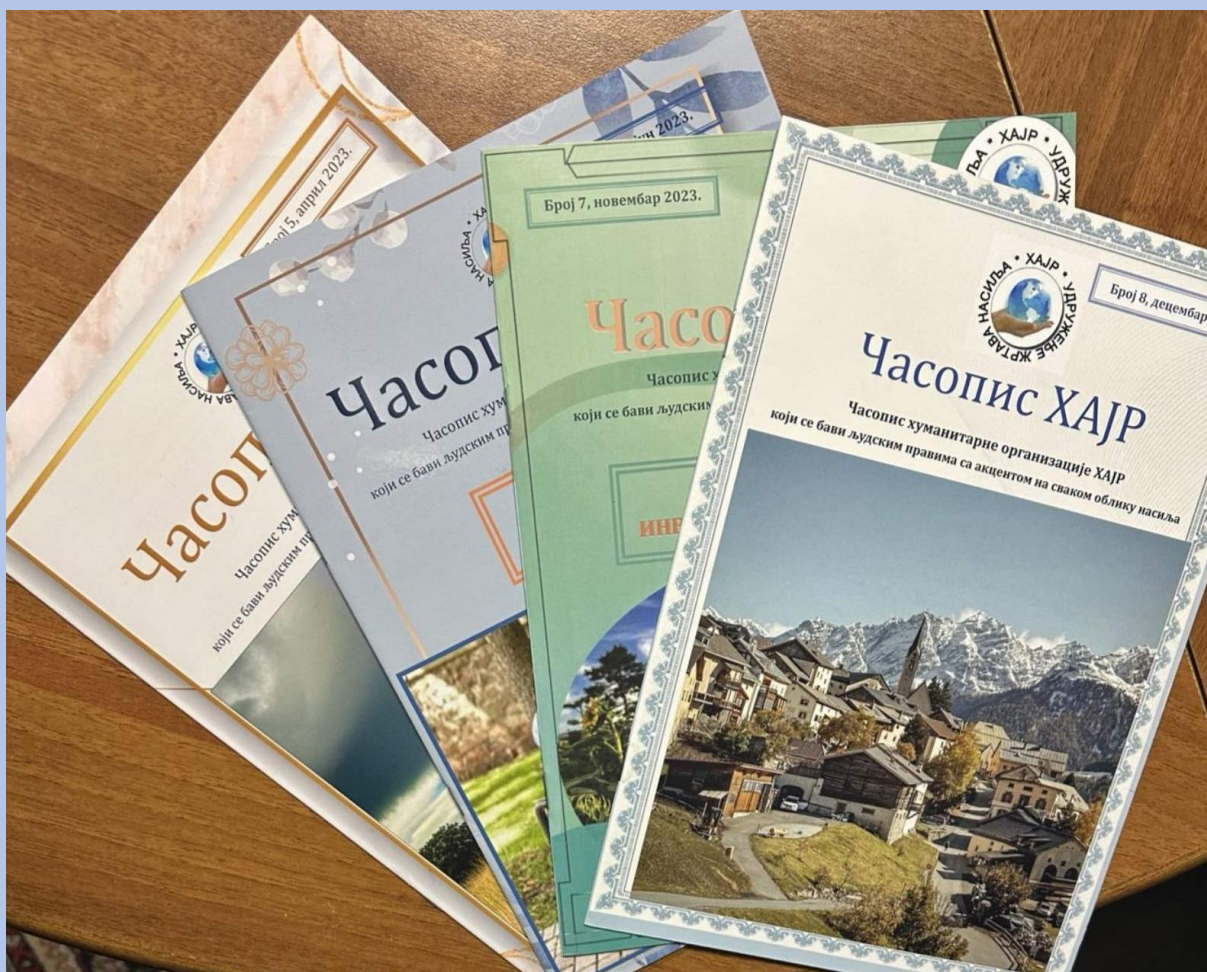
ОБЈАВИТЕ СВОЈ РАД У НАШЕМ
ЗБОРНИКУ 3!

Часопис ХАЈР

часопис хуманитарне организације ХАЈР

Куповином Часописа ХАЈР помажете рад Удружења жртава насиља ХАЈР и читаоцима дајете до знања да се заједно боримо против насиља над женама.

Пакет од четири часописа – 1200 динара на годишњем нивоу.

Зашто донирати Удружењу ХАЈР?
Зато што сте баш Ви одговорни и хумани!

ПРОНАЂИТЕ НАС НА ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА

www.uznhajr.org/

Udruženje Žrtava Nasilja HAJR

[@_hajrudruzenje_ /](https://www.instagram.com/_hajrudruzenje_/)

Udruženje žrtava nasilja HAJR MEDIA

Нове активности у новој години

Бројни догађаји обележили су почетак 2025. године, почев од 1. јануара и учешћа Удружења ХАЈР у активностима у Улици отвореног срца, када су презентирани ручни радови и уметничке креације чланова Удружења, као и наше публикације. У данима који следе – у просторијама Удружења, сваке недеље члановима Удружења дељени су гардароба и донације воћа и поврћа, које су у међувремену пристизале од различитих донатора. Када је реч о активностима намењеним најширој јавности, поред заједничких активности различитих ХАЈР тимова и свих чланова и корисника Удружења, као и наших активиста и сарадника, низ самосталних ангажовања имала је и председница Удружења Хајрија Рамадани, пре свега гостовањем на различитим телевизијама, сарадњом са медијима и учешћем на догађајима за које су позив упутиле највише институције у Србији.

Заступајући УЖН ХАЈР, председница Хајрија Рамадани започела је годину гостовањем на ТВ Студио Б (у емисији „Београде, добро јутро“ код Уроша). У оквиру сарадње са медијима уследила су гостовања на БлицТВ (емисија „Бисери“ код Вање Булића), РТС, ТВ Студио Б, на TV Нарру (где је у емисији „Добро јутро, Србијо“ заједно са адвокатом и координатором Правног тима УЖН ХАЈР Снежаном Живановић причала о правима жртва насиља), потом на ТВ КЦН (прилог о акцији у Јагодини), а РТВ Панчево и све локалне новине и портали покривали су хуманитарно књижевно вече „Покушај да ходаш у мојим ципелама“ одржано у Долову. Председница Хајрија биле је гошћа и емисије „150 минута“ на ТВ Прва (5. фебруара у 13,30). У марту је била гост на ТВ Блиц, у емисији „Бисери“ коју води новинар, писац и водитељ са богатом каријером дугом више од 40 година (и један од почасних чланова УЖН ХАЈР) – Вања Булић.

Председница Хајрија учествовала је и као говорник на завршној конференцији Асоцијације правника АЕПА у оквиру пројекта „Свет без насиља“. Конференција је одржана 22. фебруара у Народној скупштини Републике Србије, уз подршку Кабинета Татјане Мацуре, министарке без портфеља задужене за координацију активности у области родне равноправности, спречавања насиља над женама и политичког и економског оснаживања жена. На панелу "Будућност без страха: Заједно градимо свет без насиља", говорила је о важности подршке жртвама насиља и изградњи друштва у којем су сигурност, правда и емпатија на првом месту.

У организацији Уније Живот и Општине Стари Град, одржана је трибина "Заједно против насиља" на којој су се представиле различите организације, које сада чине Унију Организација у борби против сваког типа насиља, што представља изузетан корак у остварењу дуготрајног деловања нашег Удружења. Удруживање је остварено иницијативом Хајрије Рамадани, јер заједно – ипак смо јачи и то је не само тема, већ и значајни стратешки искорак у овом пољу који захтева мултидисциплинарно и деловање на различитим пољима.

Председница Хајрија Удружење је заступала и у Привредној комори Србије, где је 28. јануара присуствовала обележавању Дана заштите података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности. Овај догађај је од великог значаја за све нас, јер је заштита података темељ сигурности и поверења у модерном друштву. Разговарало се о важности транспарентности, праву на приватност и изазовима у дигиталном добу, уследила је инспиративна дискусија, а свеукупни догађај донео је и низ корисних информација за све нас.

Председница је била и предавач у оквиру пројекта подржаног од стране Кабинета министарке Татјане Мацуре „Деца заслужују мир – Заједно против вршњачког насиља!“. Говорила је у оквиру шесте радионице „Деца заслужују мир: Породица, институције и улога ОЦД у борби против вршњачког насиља“, где је истакнута важност породице и улога институција и цивилног друштва у превенцији насиља међу младима. Посебно је истакнут значај националне платформе „Чувам те“, која представља кључан корак у борби против вршњачког насиља у Србији, а која је раније већ била детаљније представљена и у нашем Часопису ХАЈР.

Насиље није само проблем појединца – оно је изазов целог друштва. Само заједно можемо створити безбедније окружење у којем ће сва деца одрастати без страха, са осмехом и у миру. Посебна пажња УЖН ХАЈР у овом периоду посвећена је пројекту „Глас малих јунака“, који смо, у партнерству са Асоцијацијом жена судија Србије, реализовали уз подршку Кабинета Татјане Мацуре, министарке без портфеља задужене за координацију активности у области родне равноправности, спречавања насиља над женама и политичког и економског оснаживања жена. У оквиру пројекта одржане су и две трибине под називом „Глас малих хероја“: у Центру за културу „Влада Дивљан“ и у Техничкој школи у Железнику.

Бројне активности Удружења ХАЈР у овом периоду реализоване су уз велики труд и лично залагање председнице Хајрије Рамадани. И у овом првом броју Часописа ХАЈР за 2025. годину имамо част да нам је председница припремила већину текстова везаних за наше активности у овом периоду. Координатори различитих ХАЈР тимова, који су били заузети бројним редовним активностима и ангажовани у реализацији наших раније организованих догађаја су председници захвални на несебичној помоћи и у овом домену рада Удружења, када је реч о презентацији наших активности и јавности рада Удружења.

У име Редакције – Марина Митрић

О ИНСТИТУЦИОНАЛНОЈ ЗАШТИТИ ЖРТАВА И ПОСТУПАЊУ ПРАВОСУДНОГ СИСТЕМА

пише: Хајрија Рамадани

Насиље над женама није само породични или лични проблем – оно је дубоко укоревљено друштвени и системски изазов који захтева хитне и ефикасне институционалне одговоре. Иако често чујемо наратив о економској зависности жена од насилних партнера као главном разлогу останка у насилном односу, реалност је много комплекснија. У Србији постоји велики број жена које су образоване, запослене и економски способне да воде самосталан живот, али их институције, својим дуготрајним и исцрпљујућим процесима, остављају без могућности да се заиста ослободе насиља.

Према истраживањима и искуствима из праксе, многе жене се не одлучују да пријаве насиље јер не верују у институционалну заштиту. Дуготрајни судски процеси, који често трају и дуже од десет година, исцрпљују их и психички и финансијски, док правна несигурност оставља простор за даљу виктимизацију. Многе од оних које су се одважиле да пријаве насиље, уместо да добију заштиту – завршиле су на мети својих насилника и изгубиле живот. Друге се и даље боре са системом који им не пружа правовремена решења. Зато је неопходно да се фокус не ставља искључиво на оснаживање жена, већ и на оснаживање институција које треба да их заштите. Правосудни систем мора да поштује рокове и пружа ефикасне правне механизме како би се жртвама насиља омогућило брзо доношење пресуда и осигурање правне заштите. Сваки одуговлачени поступак значи додатну патњу за жртву, али и повећање ризика по њен живот и безбедност. И држава мора преузети одговорност за обезбеђивање основних животних потреба деце жртава насиља. Оснивање алиментационог фонда, из ког би држава преузела обавезу исплате издржавања детета у случајевима када то родитељ не чини, био би кључни корак ка економској сигурности најмлађих. Дете не сме бити жртва бирократских препрека и финансијске несигурности. Борба против насиља над женама не сме се ослањати само на индивидуалне напоре и отпорност жртава, већ на изградњу снажних институција које ће гарантовати правовремену заштиту и сигурност. Искорењивање насиља захтева реформу система, поштовање рокова у судским поступцима, економску сигурност за децу и осигуравање механизма који омогућавају жртвама да без страха и неизвесности започну нови живот. Друштво без насиља није циљ који се постиже спорадичним иницијативама, већ континуираном борбом за ефикасне институције, сигурност грађана и поштовање основних људских права. Правда која касни није правда! Када судски процеси трају деценијама, то није само нестручност, већ и директно нарушавање људских живота, нарочито жртава насиља и њихове деце. Закон треба да штити, а не да кажњава оне који се боре за правду. Колико је живота уништено чекајући пресуде које никада нису донете? Колико је жртва отишло са овог света, не дочекавши правду? Подсећамо на Душанов законик: „Све судије да суде по законнику, а не по страху од царства ми.“ Где су данас те вредности? Време је за одговорност и поштовање закона – за судство које ради у интересу правде, а не спорог система.

ИНТЕРВЈУ СА МИНИСТАРКОМ ТАТЈАНОМ МАЦУРОМ

разговор водила: Хајрија Рамадани

УЖН ХАЈР: Министарка Мацура, хвала вам што сте издвојили време за овај интервју. Можете ли нам рећи шта вас је инспирисало да се посветите борби за људска и мањинска права?

Татјана Мацура: Инспирација да се бавим темама заштите људских права потиче из мог бића и то је, можда, најпрецизнији и најтачнији одговор. Потреба да поправљамо друштво на боље, да га учинимо сигурнијим и безбеднијим, нарочито за посебно рањиве категорије јесте нешто што је есенција мог постојања, а самим тим и нешто што ме је подстакло да пробам да, кроз активно учешће у политичком животу будем у могућности да креирам и подстичем конкретне промене на боље.

УЖН ХАЈР: Како бисте оценили тренутну ситуацију у Србији када је реч о родној равноправности и заштити жртава насиља?

Татјана Мацура: Србија је земља која има добру законску регулативу и ту, пре свега, мислим на Закон о забрани дискриминације, који о великој мери доприноси сузбијању дискриминације и оснаживању мањинских група нашег друштва. Успели смо да кроз усвајање низа других закона усагласимо регулативу са прописима Европске уније. Данас је Србија земља која у потпуности испуњава међународне стандарде у области родне равноправности и иде у добром правцу када је у питању развијање и заштита женских

права. Србија је једина земља у региону која има министарку која се непосредно бави питањем родне равноправности и једна од тек пар у Европи. У нашем парламенту седи око 37 одсто жена и у том параметру смо изнад европског просека, више од трећине чланова Владе су жене, на челу Скупштине Србије је жена, на челу Уставног и Врховног суда су жене, Народну банку води жена и на челу Покрајинске владе је жена. Имамо чиме да се похвалимо, али имамо и мотив да будемо још бољи. Наша држава је међу првима ратификовала Истанбулску конвенцију на основу које је убрзо затим донет Закон о спречавању насиља у породици. У 2023. години на основу тог закона изречено је више од 23.000 хитних мера, док је у прошлој изречено више од 20.000. Када је у питању статистика која прати број убијених жена у породичном насиљу, важно је рећи да је тај број мањи за 42 одсто у односу на период од пре петнаестак година. Такође, у фокусу нам је и превенција насиља над децом и у том смислу имамо јединатвено решење које даје јако добре резултате - национална платформа “Чувам те”. Све ове податке свакако не износим са усхићем, већ као вид мотивације жртвама насиља да насиље пријаве институцијама и надам се да се у том смислу ствари померају на боље.

О НАСИЉУ И МЕРАМА ЗАШТИТЕ

УЖН ХАЈР: Који су највећи изазови у борби против насиља над женама и децом у Србији данас?

Татјана Мацура: Највећи изазови тичу се промене свести и рада на континуираној посвећености превенцији насиља. Морамо освестити чињеницу да насиље није проблем појединца, да не треба да остане у „четири зида” већ о њему мора јасно и јавно да се говори. Када је реч о вршњачком насиљу Србија није посебна у односу на друге европске земље. Оно је присутно и ми константно и посвећено радимо на сузбијању овакве врсте насиља. Влада Републике Србије и Канцеларија за ИТ и еУправу прошле године су у потпуности отворили дигиталну платформу Чувам те за пријаву вршњачког насиља. Платформа је јединствен систем који пре свега штити жртву насиља од тога да се насиље заташка. Свако може под пуним именом и презименом или тако што ће то учинити анонимно да остави информацију о томе када, где, под којим условима и како се насиље догодило. Платформа додатно пружа информације о томе како су институције система реаговале, самим тим и указује када се и ако се догоди нека грешка службеника из система.

УЖН ХАЈР: Како Ваш Кабинет конкретно помаже жртвама насиља, и које нове мере планирате у будућности?

Татјана Мацура: Кабинет који водим у прошлој години је две трећине буџета определио организацијама цивилног друштва, које су путем аплицирања на наше конкурсне активности добиле више од 100 милиона динара. У питању је више од 80 организација које се директно или индиректно баве превенцијом и подршком жртвама насиља. Моји сарадници и ја увели смо једну нову праксу, која је, могу слободно рећи јединствена, а тиче се тога да смо сваки од пројеката појединачно пратили кроз одлазак на терен и директно учешће у процесу реализације. На тај начин показали смо удружењима да смо ту за њих, да пратимо и подржавамо оно што раде, не само декларативно, него и суштински, али и да им помогнемо да подигну видљивост својих активности.

УЖН ХАЈР: Недавно сте се састали с Удружењем ХАЈР. Какав је ваш утисак о **нашем** раду и на који начин Министарство може додатно подржати организације попут наше?

Татјана Мацура: Удружење ХАЈР окупља жене жртве насиља и по томе је специфично. Водећи се оним “ништа о нама без нас” јако ми је важно да се у активности укључе они који су после доживљеног насиља скупили снагу да помогну и другим жртвама да из насиља изађу. Као и другим организацијама, врата су отворена свима онима који желе да заједно, подстичући поверење у институције радимо на превенцији насиља у нашем друштву.

ПРАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

УЖН ХАЈР: Да ли сматрате да су закони у Србији довољно строги када је реч о санкционисању насилника? Постоји ли простор за побољшања?

Татјана Мацура: Било би нефер рећи да не постоји простор за побољшање, али би исто тако било потпуно нефер не поменути да је Србија последњих година урадила много на сузбијању насиља. На крају крајева подаци који говоре о значајном смањењу броја убијених жена у последњих петнаестак година потврђују да мере државе дају резултате. Нико не може да буде задовољан, све док постоји и једна жртва насиља, али треба похвалити оно што је добро урађено. Мислим да је као и у многим другим темама - превенција најважнија. Законске оквире колико год да мењамо, ако се не бавимо превенцијом насиља неће бити мање. Превенција је стални рад, спуштање теме са републичког на локални ниво, оснаживање институција које непосредно раде са жртвама и који су на “првој линији одбране од насиља”, оснаживање жртава и оних који имају сазнања да се насиље дешава да насиље пријаве. Свакако сам неко ко снажно подржава институционални дијалог и заиста верујем да заједно можемо да створимо оквир у којем је разговор и договор могућ. Верујем да смо сви који се овим темама бавимо добронамерни и да разумемо да интерес жртве или жртава насиља мора бити у фокусу, изнад свих наших других разлика. Простор постоји и постојаће докле год има и зрна добронамерности.

УЖН ХАЈР: Постоји проблем с бескућништвом жртава насиља које су одјављене из својих домова без знања. Да ли постоји начин да се овај проблем реши законским путем?

Татјана Мацура: Апсолутно сам сагласна да је реч о једном од проблема којима се мора стати на пут. Идеално би било у законску регулативу уврстити став да се без сагласности, односно пристанка особа не може одјавити са адресе. Жртве насиља треба да знају да је једини поуздан пут да се супротставе насиљу да исто пријаве надлежном центру за социјални рад, или полицијској управи, па да се даље, кроз институционалну борбу тим жртвама дугорочно помогне.

УЖН ХАЈР: Многе самохране мајке се суочавају с проблемом неплаћања алиментације. Да ли постоји могућност оснивања алиментационог фонда који би омогућио редовну исплату износа деци, док држава потражује новац од родитеља који не плаћају?

Татјана Мацура: У мору негативних вести и у јеку друштвено-политичке кризе са којом се суочавамо вест коју је са грађанкама и грађанима поделио председник републике, а тиче се оснивања Алиментационог фонда свакако јесте једна од најважнијих информација за више од 320 хиљада самохраних мајки у Србији. Честа појава да се партнери свете једно другоме преко леђа деце оваквим приступом могла би да се искорени. Морам да кажем да овакав одговор државе јесте одраз озбиљности,

финансијске стабилности и савременог односа према овој врсти проблема. Надам се да ћемо ускоро створи услове да кроз институционални дијалог дођемо до доброг решења.

УЖН ХАЈР: Какву улогу имају институције попут центара за социјални рад и правосуђа у заштити жртава, и како се може унапредити њихова ефикасност?

Татјана Мацура: Имала сам прилике да обиђем бројне центре за социјални рад у Србији и на лицу места се уверим са каквим се проблемима боре, пре свих недостатак људи и велики обим административних послова, да разговарам о томе шта је то на чему можемо да радимо како би се њихова, свакако велика и значајна улога у борби против насиља, додатно учврстила и како бисмо им омогућили да раде у сигурном, безбедном и окружењу без спољних притисака. Додатно ми је јако важна тема, а упознала сам се са истом у бројним састанцима на терену, која се односи на јачање снаге жртве да истраје у процесу када дође до тужилаштва и суда, да тад не одустане. Оно на чему радимо и треба и даље да радимо јесте потпуна координација на релацији жртве насиља - институције система. Грађанке и грађани првенствено не треба да ћуте, већ насиље морају да пријављују. Даљим синхтонизованим деловањем центара са полицијом и судством успоставља се оквир за доношење пресуда насилницима и шаље се порука да смо друштво које насиље не толерише и најоштрије кажњава. За све то је, кажем, неопходно потуно поверење и максимална сарадња свих институција система, али и појединаца. Оно што недостаје јесте више сигурних кућа и више новца који бисмо усмерили на оснаживање жртава.

МЛАДИ И ОБРАЗОВАЊЕ

УЖН ХАЈР: Како можемо боље едуковати младе о важности ненасилне комуникације и поштовања родне равноправности?

Татјана Мацура: Едукација младих о ненасилној комуникацији и родној равноправности захтева системски приступ кроз формално образовање, *vannastavne* и друге друштвене активности. Начин комуникације оформљује се најпре у оквиру породице, да би се потом развијао током школовања. Када говоримо о едукацији која мора бити део школског система ту мислим на едукацију која обухвата децу, наставнике, али и родитеље. Не смемо се уморити од приче о превенцији насиља било ког облика, јер је то једини исправан пут.

УЖН ХАЈР: Да ли се разматра увођење едукативних програма у школе који би децу учили о превенцији насиља и здравим међуљудским односима?

Татјана Мацура: Обилазећи школе широм Србије и размењујући искуства са бројним образовним установама широм наше земље стекла сам утисак да се итекако разуме потреба за имплементацијом програма који говоре о превенцији насиља. И можда још боља вест - млади разумеју колико је насиље неприхватљиво. У школама у Србији постоје различити програми, укључују различите методе рада, попут групних едукативних радионица и друштвених кампања, које промовишу критичко размишљање о роду, маскулинитетима и здрављу, са посебним нагласком на превенцију насиља. Осим интерних постоје и бројни екстерни програми који као примарну област деловања имају превенцију насиља. Ми треба да наставимо да оснажујемо и школе, али и друштво у целини, да се овим темама бави, да пружамо подршку — финансијску, моралну и какву год затреба.

САРАДЊА И ПЛАНОВИ ЗА БУДУЋНОСТ

УЖН ХАЈР: Како оцењујете сарадњу са цивилним сектором у борби против насиља?

Татјана Мацура: Ако треба да дам нумеричку оцену онда бих рекла - 9 од 10. Сарадња са организацијама цивилног друштва у претходних годину дана била је на високом нивоу, уз напомену да се дијалог између владиног и невладиног сектора може и мора унапредити. Посматрајући људе широм наше земље са којом преданошћу и страшћу раде велике ствари за своју заједницу додатно сам учврстила веровање у сврсисходност и значај цивилног сектора за креирање здравог окружења. И ту не мислим да се ствар завршава у границама локалног. Управо те мале ствари које обични људи раде у својим микро окружењима јесу најважније за стварање друштва без насиља.

УЖН ХАЈР: Какви су даљи планови Министарства за унапређење положаја жена и деце у друштву?

Татјана Мацура: Кабинет, који је сада у техничком мандату, наставиће да ради на оснаживању свих сегмената друштва. Наш циљ је да се о насиљу говори, да мало, по мало дођемо до оног резултата који би на нашим лицима показао одраз задовољства. Много смо урадили до сада и ја сам заиста поносна на људе из свог Кабинета, на сваком начињеном кораку у претходних годину дана. Ми ћемо наставити да корачамо, с вером у себе и у Србију без насиља.

УЖН ХАЈР: Који су ваши лични циљеви и визија за будућност Србије када су у питању људска права и борба против насиља?

Татјана Мацура: Током свог ангажовања у цивилном сектору, али и као министарка која се непосредно бави питањем родне равноправности испред себе сам имала једно питање — колико могу да помогнем да од Србије направимо боље и мирније окружење за нашу децу. Испред себе сам поставила циљ и он се не мења у односу на то из којих ципела говорим. За будуће генерације, за жене које долазе мислим да је важно да се ова тема институционализује. Некада је тешко борити се са стереотипима, али ко ме зна сигурно зна и то да не одустајем и да ћу дати све од себе да постанемо друштво које негује емпатију, које са презиром гледа на дискриминаторне поруке и друштво које не познаје насиље.

ЗАВРШНА ПОРУКА:

**РАЗГОВАРАЈТЕ. РЕАГУЈТЕ.
ПОТРАЖИТЕ ПОМОЋ. ПРИЈАВИТЕ!**

УЖН ХАЈР: Коју поруку бисте желели да пошаљете женама и деци који се тренутно суочавају са насиљем, али и целокупном друштву?

Татјана Мацура: Разговарајте. Реагујте. Потражите помоћ. Пријавите. Ако будемо ћутали остаћемо заробљени у проблемима за које постоје адекватна решања.

ПРОЈЕКАТ „ГЛАС МАЛИХ ЈУНАКА“

пише: Марина Митрић

УЖН ХАЈР уз подршку Кабинета Татјане Мацуре, министарке без портфеља задужене за координацију активности у области родне равноправности, спречавања насиља над женама и политичког и економског оснаживања жена и у партнерству са Асоцијацијом жена судија Србије спровело је пројекат „Глас малих јунака“. У оквиру пројекта одржане су трибине у Центру за културу „Влада Дивљан“ у Београду (11. фебруара) и у Техничкој школи у Железнику (26. фебруара). Пројекат има за циљ да упозна децу са правима која имају у судским поступцима који се баве заштитом права детета, а посебно у породичним споровима око старатељства над децом, поступцима ради заштите од насиља у породици, као и кривичним поступцима у којима се деца

појављују као жртве насиља или оштећени и сведоци у другим кривичним поступцима. Уочена је и важна улога школског психолога према Породичном закону и Закону о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, а који није довољно ангажован у судским поступцима. Школа је процењена као место у коме дете може да изрази своје мишљење и да најотвореније прича о својим породичним односима и насиљу, ако му присуствује или ако га преживљава као жртва. Наставници и педагози могу много да помогну детету да изрази ова своја осећања и потребе. Циљ овог пројекта је да се укаже и деци и школи колико је важна њихова улога.

ПРВА ТРИБИНА „ГЛАС МАЛИХ ЈУНАКА“ :

11. ФЕБРУАРА, У ЦК „ВЛАДА ДИВЉАН“

У оквиру реализације пројекта „Глас малих јунака“ и његових дефинисаних циљева, Удружење жртава насиља ХАЈР, уз подршку Кабинета министарке Татјане Мацуре, организовало је прву трибину „Глас малих хероја“ у Центру за културу „Влада дивљан“ у Београду. Главна тема била је заштита деце и младих, а говорило се о начинима превенције и подршке деци, младима и женама жртвама насиља. Циљ трибине био је подизање свести о важности заштите деце и младих као жртава породичног и вршњачког насиља, као и јачање подршке младима у суочавању са различитим животним изазовима. Одржана су 4 панела: „Положај детета у судским поступцима – изазови и

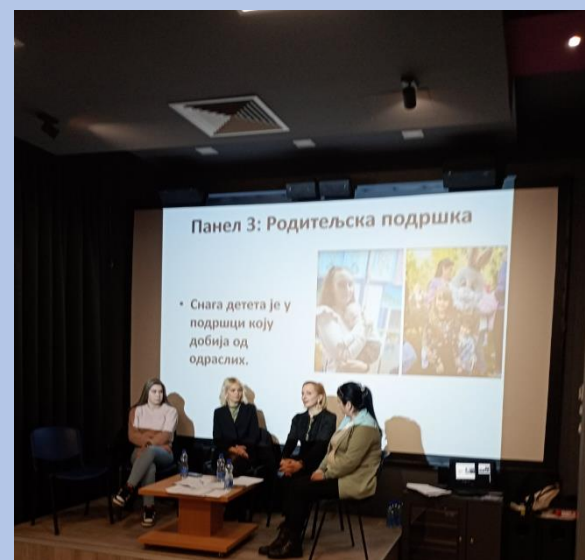

решења“, „Улога образовања и психосоцијалне подршке у превенцији насиља“, „Глас родитеља – изазови и подршка породицама“ и „Глас деце – искуства, изазови и снови“. На трибини су говорили представници различитих институција – судије и стручњаци из области права и психологије, као и представници образовања: Сања Буква судија Другог основног суда у Београду, Снежана Ивковић судија Првог основног суда у Београду, Оливера Пајић судија Вишег суда у Београду, Анастасија Секуловић из

Кабинета Татјане Мацуре, министарке без портфеља задужене за родну равноправност, спречавање насиља над женама, и политичко и економско оснаживање жена, Хајрија Рамадани председница УЖН ХАЈР, Снежана Живановић адвокат и координатор Правног тима УЖН ХАЈР, Горан Живановић професор Техничке школе у Ваљеву, Милан Стошић директор ОШ „Веселин Маслеша“ у Београду, Радмила Симијонових стручни сарадник психолог у Другој економској школи у Београду, Ана Стојановић, координатор Дечијег тима УЖН ХАЈР и професор биологије и хемије у ОШ „Павле Савић“ у Београду, Милица Ашћерић из Културног тима УЖН ХАЈР, уредница Блиц Жене, Бисерка Јаковљевић социјални радник, директорка Центра за социјални рад у Јагодини, и Славица Тофиловић, чланица УЖН ХАЈ и жртва насиља која се изборила да настави нормалан живот, упркос свим тешкоћама и трагедији коју је преживела.

Закључци прве трибине, одржане у ЦК „Влада Дивљан“ у Београду указују на потребу за унапређењем правне заштите, као и на значај улоге заједнице и образовања у превенцији насиља.

ДРУГА ТРИБИНА „ГЛАС МАЛИХ ЈУНАКА“ :

26. ФЕБРУАРА, У ТЕХНИЧКОЈ ШКОЛИ У ЖЕЛЕЗНИКУ

Друга трибина „ГЛАС МАЛИХ ХЕРОЈА“ одржана је 26. фебруара у Техничкој школи у Железнику (Југословенска 4, Београд). Удружење жртава насиља ХАЈР, уз подршку Кабинета министарке без портфеља Татјане Мадуре, задужене за координацију активности у области родне равноправности, спречавања насиља над женама и економског и политичког оснаживања жена, организујући ову другу трибину „Глас малих хероја“ обележило је и Међународни дан борбе против вршњачког насиља. Желели смо да подигнемо свест о важности превенције насиља међу младима и промовисали толеранцију, емпатију и међусобну подршку. Позвали смо и младе – да се чује и њихов глас.

У сарадњи са локалним саветом за родну равноправност Градске општине Чукарица и државним секретаром Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, проф. др Рејханом Р. Куртовићем, саветником у Кабинету министарке без портфеља Татјане Мачуре – Петром Стевановићем, организовали смо трибину „Глас малих јунака“ за средњошколце и стручно особље Средње техничке школе у Железнику. На трибини су учествовали и судије, адвокати, родитељи, директори школа и наставници, како бисмо заједно пронашли решења за сузбијање вршњачког насиља и изградили сигурно окружење за свако дете.

Присутне је поздравила и координаторка за родну равноправност Градске општине Чукарица – Нада Јелић и истакла значај превентивног деловања, док је члан општинског већа задужен за образовање и вере, Миљан Церанић, говорио о изазовима младих из угла родитеља.

Насиље није и не сме бити прихватљиво! Свако дете заслужује одрастање у сигурном и подржавајућем окружењу. Пружимо руку подршке и градимо друштво засновано на љубави, поштовању и сигурности.

УЖН ХАЈР: Из многобројних догађаја ИЗДВАЈАМО – активности Културног, Креативног и Дечијег тима –

припремила: Хајрија Рамадани

УЛИЦА ОТВОРЕНОГ СРЦА

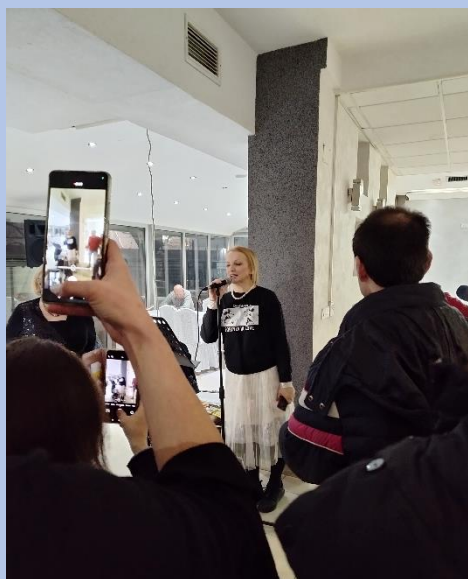
Креативни тим Удружења ХАЈР имао је част да изложи своје уникатне радове у Улици отвореног срца! Све похвале за њихов труд, креативност и посвећеност.

Велику захвалност дугујемо Општини Стари град, која нас подржава од првог дана и омогућава реализацију наших акција.

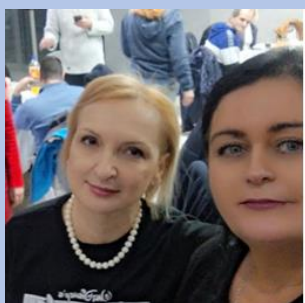

САРАДЊА СА ЦЗСР ЈАГОДИНА – ДРУЖЕЊЕ ПОВОДОМ НОВЕ ГОДИНЕ, 4. ЈАНУАРА

пише: Хајрија Рамадани

Наша мисија у 2025. години настављена је у Јагодини, где смо, уз подршку Центра за социјални рад и њихове директорке Бисерке Јаковљевић, организовали предиван догађај поводом прославе Нове године. Један од циљева овог догађаја је био повратак поверења у институције и стварање простора за опуштено дружење жртава насиља са представницима Центра за социјални рад.

Уз укусну вечеру, сјајну музику и топло окружење, учесници су се опустили, поделили своје приче и заједно послали снажну поруку солидарности и подршке.

фото Марина Митрић

фото Марина Митрић

фото Марина Митрић

Велику захвалност дугујемо агенцији Terra Travel за логистичку подршку, која нам омогућава да стигнемо на сваку локацију, као и Креативном едукативном центру (Удружењу КЕЦ) за њихову несебичну сарадњу.

Ваша подршка нам значи све! Настављамо заједно ка циљу сигурнијег и праведнијег друштва.

ПОДЕЛА ПАКЕТИЋА ЗА БОЖИЋ И ПРАВОСЛАВНУ СРПСКУ НОВУ ГОДИНУ У ПРОСТОРИЈАМА УДРУЖЕЊА

пише: Хајрија Рамадани

У предивном дану православног Божића окупили смо се како бисмо заједно прославили љубав, заједништво и радост. Посетили смо Храм Светог Саве, где смо се помолили за мир, благостање и срећу свих нас. Након тога, вратили смо се у нашу канцеларију, где смо са великим задовољством поделили пакетиће најмлађима, јер деца су наше највеће благо и разлог за осмех на сваком лицу.

Захваљујемо се Црвеном крсту Палилула, Новом Београду, Старом Граду и Гроцкој, као и АСК организацији, који су нам помогли да обрадујемо наше малишане поводом Нове године, Божића и Српске нове године. Ова подршка омогућила је да вратимо осмех на дечја лица и учинимо ове празнике посебним за њих. Хвала вам што делимо исте вредности и што заједно градимо лепшу будућност за нашу децу!

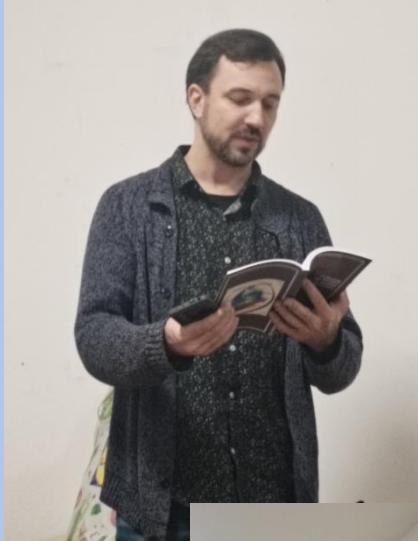

ХУМАНИТАРНО КЊИЖЕВНО ВЕЧЕ У ДОМУ КУЛТУРЕ „25. мај” У ДОЛОВУ 11. ЈАНУАРА

— НЕКА СЛИКЕ ГОВОРЕ ВИШЕ ОД РЕЧИ — припремила: Хајрија Рамадани

85. РОЂЕНДАН ЛЕПЕ ЛУКИЋ

Уз предивну организацију Југотона, наша Лепа Лукић је прославила свој 85. рођендан у друштву пријатеља, колега и поштовалаца!

Хвала представницима Југотона што су нас позвали на овај величанствени догађај посвећен нашој краљици народне музике. Њено име златним словима остаје уписано у срцима свих љубитеља народне песме.

Срећан рођендан, драга Лепа, и хвала ти на деценијама љубави кроз песму!

ЕДУКАТИВНА РАДИОНИЦА ЗА ДЕЦУ УДРУЖЕЊА

Субота 25.01.2025. у 16.30

Одржана је и прва бесплатна радионица занимљивог и ефикасног учења, намењена деци чланова Удружења, узраста од 9-12 година. У организацији и сарадњи УЖН ХАЈР Психолошког, Дечијег и Омладинског тима радионица је обухватила и једно лепо дружење, игру и асоцијације, квиз „Занимљива географија“ и награде за најуспешније. Тема радионице била је: Географија – Мароко. Била је ово дивна прилика за дружење, забаву и учење о свету кроз игру, а деца су заиста уживала. Хвала нашим блиским сарадницима који нас подржавају!

Трибина ОДРЖАНА У БЕЧУ – „ПОСТОЈИМ ЈЕР СЕ НЕ БОЈИМ“

Трибина „Постојим јер се не бојим“ одржана је у организацији удружења „Нада“ и „Еду-Култ-Арт“ у Бечу и имала је за циљ пружање подршке нашим женама које живе у Аустрији, размену искустава и јачање борбе против насиља. Удружење ХАЈР са поносом учествује у овој важној иницијативи, јер верујемо да само заједничким снагама можемо створити сигурније друштво за све.

Хвала организаторима на позиву и прилици да заједно ширимо свест и оснажујемо оне којима је подршка најпотребнија!

„ПОСТОЈИМ ЈЕР СЕ НЕ БОЈИМ“

**ПЕТАК, 7. ФЕБРУАРА, У ПРОСТОРИЈАМА ЗАЈЕДНИЦЕ СРПСКИХ
КЛУБОВА (Gudrunstrasse 133, 10. округ)**

пише: Владислава Ивковић Петровић

“Постојим јер се не бојим“ назив је трибине која је одржана у петак, 7. фебруара, у Аустрији. Удружења "Нада" и "Еду-Култ-Арт" из Беча били су организатори ове трибине посвећене спречавању и превенцији насиља у породици. Гости трибине били су представници Удружења ХАЈР из Београда, који имају богато искуство у раду на сузбијању породичног насиља.

С обзиром на циљ трибине – отварање дијалога о озбиљним и тешким темама које се тичу насиља у породици – важно је истаћи да је разговор био изузетно инспиративан и конструктиван. За прилике у Аустрији и интересовање учесника, трибина је била веома успешна, јер су отворене теме о којима се у јавности не говори довољно. Примећено је

да многи људи трпе неки облик насиља, а да често нисмо ни свесни да се оно дешава управо у породици или можда у суседном стану.

Размена искустава међу присутнима, као и позитивна енергија која је владала током трибине, донели су учесницима бројне нове информације и идеје, између осталог – о томе како превентивно деловати у случајевима насиља.

Гости из Удружења ХАЈР из Београда, својим дугогодишњим искуством, приближили су проблематику породичног насиља које је присутно у Србији. Иако Србија има добре, европске законе, њихова примена и даље заостаје у пракси.

Насиље – како каже госпођа Хајрија Рамадани, оснивач Удружења ХАЈР – не познаје нацију, државу или било какву сличну одредницу. Оно најчешће погађа све чланове породице – од деце и жена до мушкараца и старих родитеља – и, нажалост, увек тиња негде око нас. Својим личним ставом и одлуком, додаје она, можемо помоћи угроженима уколико адекватно и благовремено пријавимо случај. Важно је да реагујемо на прави начин, алармирамо надлежне институције и правовремено помогнемо људима који трпе неки облик насиља.

Статистика је неумољива када је реч о смртним исходима и различитим облицима насиља, чак и у Аустрији, која важи за правно уређену државу. Иако Аустрија има високо развијен институционални систем, примећено је да наши људи још увек не знају како правилно реаговати када трпе насиље или када су сведоци истог.

Заједничка порука ове трибине, коју су послали учесници, гости и организатори, наглашава да борба против насиља не познаје границе и да сви носимо одговорност за стварање сигурнијег друштва – како у Аустрији, тако и у Србији.

Поред организатора трибине, Удружења "Еду-Култ-Арт" и "Нада", велику подршку реализацији овог догађаја пружили су и Удружење српских предузетника у Аустрији, као и фирме "Pflege mit Herzlichkeit" и "Planet Program" из Аустрије.

ПОСЕТА МУЗЕЈУ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Дана 9. фебруара 2025 године чланови Удружења ХАЈР посетили су Музеј Српске православне цркве, одакле су изашли духовно обогачени, са новим сазнањима о вери, култури и историји. Ово је место које свакоме препоручујемо да посети и доживи величанствену традицију и духовност наше цркве!

текст и фотографије: Ирена Ђурић

Посету Музеју СПЦ организовао је Пензионерски тим УЖН ХАЈР, уз подршку и иницијативу оснивача и председнице Удружења – Хајрије Рамадани. Она успешно води и координира 13 тимова у оквиру Удружења. Музеј су посетили Славица, Владимир, Марија... из Пензионерског тима, Ана Стојановић из Дечијег тима, судија Сања Буква из Правног тима, Ирена Ђурић из Културног тима... али и сви они који вредно раде, а нису били са нама, били су ту на један посебан духовни начин: Риста, Марина, Милица, Емина, Весна, Тања, Љубинка, Милица, Оливера, Ђурђевка и многи који својим несебичним радом доприносе Удружењу. Били су и гости из Креативног-едукативног центра (КЕЦ) у Београду, удружења које на различите начине помаже инклузији особа са инвалидитетом, на челу са Маргаретом Кеџман, као и Књижевни клуб „Горњи Град“ са председницом и оснивачем Биљаном Видовић и њеним гостима Јеленом Младеновић и Урошем Гавриловићем.

На улазу нас је дочекало насмејано лице кустоса музеја, госпође Биљане Цинцар Костић. У самом предворју је велика икона светог Симеона, оснивача независне српске државе Стефана Немање, ујединитеља српских земаља, бранитеља православља, оснивача династије Немањића, који је утврдио државу и православну веру. Поред њега је икона светог Саве, сина жупана Стефана Немање, који је, након што се замонашио и узео име Симеон, обновио манастир Хиландар. Свети Сава је био српски принц, монах, игуман манастира Студенице, књижевник, дипломата и први архиепископ аутокефалне Српске православне цркве. У предворју се налази карактеристична реплика Пресвете Богородице са Христом, али као кип, што је неуобичајено за српску цркву. Постоји легенда у народу да је манастир Соколица добио име по соколици која је из манастира Бањска узела кип Пресвете Богородице и донела га на брдо где је било много соколова... Ту је подигнут манастир Соколица, у којем је оригиналан кип Мајке Божије. Овде у Музеју је само реплика истог. Иначе, кип Пресвете Богородице је био један од најзапаженијих уметничко-историјских артефаката православља на изложби „Византија – снага и моћ“, одржаној у Метрополитен музеју у Њујорку.

Онда смо кренули степеништем на спрат Музеја, у две просторије где су смештене иконе из једног занимљивог периода – из времена турског ропства, средине 16. века. У то време, на патријаршијски двор стиже јеромонах Макарије Соколовић, а истовремено у Цариграду је, први уз султана, велики везир Мехмет-паша Соколовић. Наиме, Мехмет-паша Соколовић, родом из околине Вишеграда, био је даљи рођак Макарија и пружао је подршку Макарију. Према предању, у првом налету Турака, породица је потплатила Турке па нису одвели дечака, али у другом налету, дечак је одведен у турски логор где је васпитан и обучаван као врхунски јањичар. Показао је своју

надареност и виноу се у врх турског друштва и тадашње турске царевине. И постао је велики везир, први уз султана.

Веома способном јеромонаху Макарију подршка и помоћ великог везира Мехмед-паше Соколовића, даљег рођака, била је од изузетне важности, јер се у сред турског ропства развија црквени живот, обновљена је Пећка патријаршија, сликају се иконе рађене златним листићима, развија се врхунско сликарство... Помогао му је да се обнови црквена књижевност, црквени живот, црквена култура и црквене уметности. У свему томе – подршка му је био рођак, велики везир. Када је Пећ добила статус патријаршије, Макарије је постао патријарх. У Музеју смо разгледали поставку тих икона из 16. века, које су веома богато осликане, што упућује на

то да је у периоду јеромонаха, потом патријарха Макарија – постојала велика економска стабилност. Те иконе припадају поствизантијском периоду. Ту посебно издвајамо две иконе донете са Косова и Метохије, из села Ђураковац, близу места Исток, из једне гробљанске цркве. Златни век је 16. век, обнављање српског иконописа, што је трајало све до друге половине 17. века. Аустријски двор тада устаје и потискује Турке на југ. Цар Леополд позива Србе, као хришћане, да подрже аустријску војску и потеряју Турке на југ. Међутим, касније, због метежа у аустријској војсци, они се повлаче ка својој граници (Аустрије), остављајући Србе на милост и немилост Турцима, који крећу да се свете, поготово у деловима Старе Србије – на подручју Косова и Метохије. Пале села, народ је мучен и убијан. Патријарх Арсеније Чарнојевић моли цара Леополда да се српска војска са народом повуче до граница аустријског царства и да добију одређене привилегије. Србима је тада било омогућено да остану као живи штит аустријске војске на самој граници Аустрије према Турском царству.

Чувену икону из 1577. године, коју је осликао Зограф Лонгин (Хвосно, око 1530 — Сопоћани, око 1610) – видели смо у следећој просторији. Лонгин је осликао св. Стефана Дечанског, а око њега минијатуре иконица из његовог житија. То је једна од последњих икона које је осликао Зограф Лонгин. Тадашњи уметници-сликари правили су сами боје и при том користили разне хемијске елементе, уз поступке млевења камења, драгог камења, као и употребу живе. И онда су обољевали од тога, добијали рак плућа, кости су им се топиле од живе и испарења која су удисали. Тако је Лонгину ово било последње дело које је

осликао под великим боловима и искушењима која је имао.

Сталну поставку икона у Музеју СПЦ чине икона Христа Сведржитеља из 15. века, икона св. Георгија са житијем и део иконостаса са Крстом са распећем из манастира Благовештење из Овчарско-кабларске клисуре, као и бројне друге иконе које датирају од 15. до 19. века. Разни уметници тога времена су сликали иконе, а у Мзеју се чувају дела Радула, Алексија Лазовића, Симеона Лазовића, попа Станоја Поповића, Остоје Мркојевића, Козме Дамјановића и барокног стила Николе Нешковића, Стефана Тенецког и Теодора Крачуна. У сталној поставци музеја налази се и величанствена икона Богородице Страсне, непознатог руског аутора из 17. века. Оков од сребрног лима је додат у 18. веку, да би се икона што више очувала. Осликана је Пресвета Богородица до појаса, окренута ка левој страни, на којој држи Христа Спаситеља, а његове руке су у рукама Пресвете. Лик је осликан кестењастим бојама. Повез за косу у облику мараме израђен је од сребрних нити, украшен са два црвена камена и једним плавим. Около су украси у облику ружа, лишћа и звезда, украси израђени од седефа и бисера. Ова икона се сматра чудотворном иконом, јер су се пред њом дешавала многа исцељења...

Прелазећи у следећу просторију, долазимо до дела где се чува црквени и владарски текстил. Кустос, госпођа Биљана Цинцар Костић, објашњавала нам је да је најтеже током година, деценија, а камоли векова, сачувати књиге, текстове, писана документа и текстил – како црквени, тако и владарски. Из тог разлога, у просторијама Музеја у којима се чува текстил и документи – прозори су зазидани. Чувају се у витринама, под посебном температуром, а у последње

време се – и ограничава број посетилаца. У овој поставци текстила посебно се издваја, од непроцењиве вредности – Плаштаница краља Милутина. Датира од краја 13. или почетка 14. века, и то њен средишњи, оригинални део (у 16. веку је добила бордуру од венецијанског текстила). Плаштаница краља Милутина је најстарија у Збирци Византијске примењене уметности. Спада у текстил Великог Петка. Текстил Великог Петка, као што је Плаштаница, износио се на целивање народу и опход око цркве.

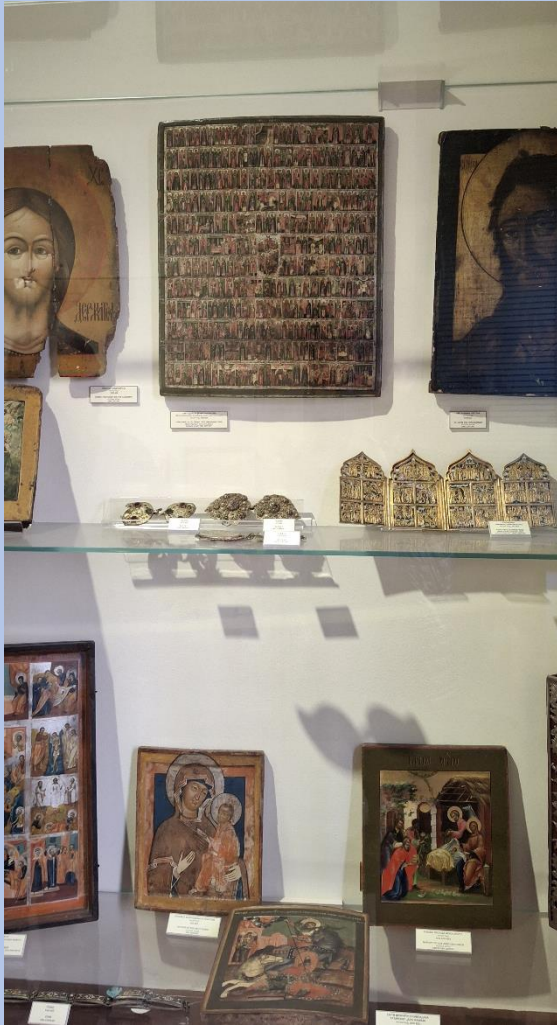
Израду ове плаштанице, Симонида (жена краља Милутина) је поручила у радионици у Цариграду, да буде покров за кивот краља Милутина. Рађена је на азијској пурпурној свили, а уз помоћ златне и сребрне нити, вез и свилевез. Техника сликања иглом, специфичан

златовез – то је техника где се на обележен део тканине полажу златне нити, не провлаче се, полажу се на основу и околно се спајају уз помоћ сребрне нити. То је скупа средњовековна техника, коју су радиле само високе занатлије и на двору – дворске даме, чак и принцезе. На Плаштаници тема је смрт. И обично, на Плаштаницама осликава се хоризонтала, што означава мир, статику... У овом случају, реткост је вертикала. Овде је вертикала и она означава покрет. Ту се крије теолошка порука да смрт није крај, него покрет душе, почетак новог живота... Плаштаница је првобитно била намењена да стоји као покров на кивоту краља Милутина, у манастиру Бањска, на Косову и Метохији. Међутим, у 14. веку дошли су бугарски монаси и похарали манастир Бањска. Однели су мошти у Бугарску, у Софију, где су и дан-данас. Срећом, пре него су Бугари стигли, неко од Бранковића је успео да понесе Плаштаницу и она је потом доспела у манастир Крушедол. Ту је чувана до 1941. године, када су манастир похарале усташе, а све опљачкано однето је у Загреб. Проф. Радослав Грујић (1878-1955, рехабилитован 2014), протојереј-ставрофор, управник Музеја СПЦ од 1937. до 1948, почетком 1946. године предложио је највишим црквеним властима да затраже од државних власти да се у Београд пренесе

све културно-историјско благо Српске цркве које је у току Другог светског рата однесено из цркава и манастира СПЦ са подручја НДХ. Када је део црквених драгоцености, чије је враћање одобрено, допремљен у Београд 1946. године – целине које су припадале појединим манастирима и црквама, као иконостаси, враћене су, где је то било могуће, на своја првобитна места, а остали предмети депоновани су у посебне просторије Патријаршије. На иницијативу професора Грујића – Плаштаница краља Милутина је тада враћена из депоа Патријаршије и стављена у Музеј СПЦ.

Од непроцењиве вредности је и свечана хаљина цара Лазара, која такође, спада у сталну поставку Музеја. Брокат је поручен из италијанског града Лука, где је био ткачки центар. На златотканом брокату су уткани паунови са конфронтираним тигровима. У Крушевац је донет брокат. Израду свечане хаљине за цара Лазара поручила је кнегиња Милица. Хаљина је израђена да се закопчава од грла до стопала (4 клина на леђима и 1 напред). Скромне је бордуре. Специфично је то што на дугмадима има утиснут крст и печат цара Лазара. Наиме, када је цар Лазар погинуо на Косову пољу, ту је са својим витезовима и сахрањен. По правилу, земни остаци су могли да се ископају, узму и пренесу тек после три године. Кнегиња Милица је хтела да пренесе земне остатке у манастир Раваницу, маузолеј, према жељи цара Лазара да тамо буде сахрањен после смрти. Кнегиња Милица са патријархом Данилом III и омањом оданом свитом креће из Крушевца ка Косову пољу. После ископавања указују се нетрулежне мошти. Тело су обукли у свечану хаљину и кренули пут Раванице. У међувремену, почиње да се ствара култ цара Лазара због нетрулежности његових моштију.

Мошти ту почивају до 1690. године. Услед најезде Турака, када се Срби повлаче под вођством Арсенија Чарнојевића путем Сент-Андреје, почетком 18. века мошти су пренете у манастир Врдник на Фрушкој Гори. И ту су остале све до 1941. године. Крајем рата, свечана хаљина цара Лазара је скинута са моштију и стављена у Музеј. И то је урађено на иницијативу проф. др Радослава Грујића (који је у првој половини 20. века пронашао и у Београд пренео мошти Уроша V, Стефана Штиљановић и цара Лазара).

Похвалу кнезу Лазару написала је Јелена Мрњавчевић, деспотица, удата за Уроша Мрњавчевића, (монашко име Јефимија), која је била прва српска песникиња. После Маричке битке 1371. године, Јефимија млада остаје удовица, а једино дете, син

Угљеша, умире и сахрањен је у манастиру Хиландар на Светој Гори. У свом неизмерном болу, Јефимија борави у манастиру Љубостиња. Она је песникиња, филозоф и уметник. Везе похвалу кнезу Лазару, а ништа слично не постоји у везиљској Византији (тзв. Сунегерис).

На двор кнеза Лазара, Јелена је доспела као даља рођака кнегиње Милице, када је кнез Лазар доводи и поверава јој старање и бригу о образовању своја два сина, Вука и Стефана, и кћи Оливере. Она им је постала као друга мајка. Велики утицај је оставила на младог принца Стефана, који је ишао њеним стопама исихазма, филозофије, културе и образовања. После погибије цара Лазара, у складу са споразумом са Турцима, према вазалном праву – најмлађе женско чедо, Оливера – мора да иде на турски двор у харем. Прате је кнегиња Милица и Јелена (Јефимија), а народ прећутно излази и баца руже на друм којим се креће Оливера, знајући колико се жртвује за цео српски народ. А Вук и Стефан, такође, дали су реч Бајазиту да се морају одазвати на његов војни позив. У том периоду они и добијају позив за учешће у биткама против Монгола. Принц Стефан тада подиже 5.000 оклопника на коњима и заузима десно крило Бајазитове војске, док је на левом крилу сам Бајазит. У тој бици, цело лево крило, на челу са Бајазитом је поражено, а принц Стефан са 5.000 оклопника остаје на коњу у седлима. На челу монголске војске био је тада стари ратник Тамерлан, који се томе веома чудио и позвао је да предводник десног крила дође код њега у шатор. Када је угледао младог принца Стефана, који једва да је имао 21 годину, питао га је шта га је натерало да се бори за туђу војску. Он је само рекао: „Дао сам реч, то је за нас светиња“. Кад си ти дао своју реч, и ја дајем своју, да ти са својим оклопницима можеш у миру да напустиш ову територију – рекао је

Тамерлан и додао – вратићемо и твоју сестру Оливеру да је водиш назад кући у ваш дом. Бајазит је био бачен у тамницу. После две године попио је отров, јер није могао да се помири са тим да он, као султан, буде сужањ у тамници.

Док се одвијала ова битка и сва дешавања, Јефимија је написала поему из три дела. Тачније, златоизвезла је на брокатној свили. Први део говори о личности цара Лазара, страдању, моштима и његовом култу. У другом деле – она се обраћа цару Лазару тамо на небесима, како је тешка ситуација овде и да чеда његова, принчеви, одведени су у бој. Моли га да преклони колена своја и пред Творцем помоли се за добру војну срећу принчева Стефана и Вука. У трећем делу – говори о себи, свом статусу и да малу награду чека Јефимија – да се принчеви врате у Крушевац.

Још једну музејску вредност – представља митра. Необичну митру, пре свега за главу цара Лазара, извезла је Катарина Бранковић-Катакузина. Рођена је 1418. у Вучитрну на Косову, кћи Ђурђа и Ирине Бранковић. Удали су је за Урлиха II Цељског, великодостојника немачке династије, претендента на западни престо који је био много старији од ње и мрачан човек. Родила му је два сина и кћер, али доживљава трагедију. Прво јој страда муж Урлих, а после јој умреше сва три малолетна чеда. Са дворском свитом и монасима била је у Вараждину и ширила културу и писану реч и ту издаје прву српску књигу „Вараждински апостол“. Губила је град за градом. Откупила је градић Фурланију (у Италији) и дала му име Београд и ту позвала брата деспота Стефана Слепог и Ангелину. Повлачи се потом према Цариграду, да се сретне са старијом сестром Маром, желећи да тајно пребаце мошти у Србију. Бивају ухваћене у завери и утамничене. Мара ускоро умире. А Катарина одлази на север

Македоније у манастир Конче. Када је извезла необичну митру, посветила је београдском митрополиту. Митра је везена са сребрним и златним нитима, украшена бисерним зрнима. На задњем делу извезла је текст псалма „Заволех лепоте храма...“ Митра, због првобитне намене за мошти цара Лазара, чувана је са његовом одећом и на крају је доспела у Музеј. Ова митра је необичне лепоте и непроцењиве вредности.

Обилазећи даље Музеј СПЦ – доспевамо у део са металом – у коме разгледамо предивне филигрански урађене разне кадионице, дарохранилице, причасне чаше и крстиће. То су радили изузетни стари мајстори златари, најчешће из Италије и Дубровника. Кадионице, дарохранилице и свете чаше за причешће рађене су углавном у сребру. Сребро је у том времену било веома цењено као материјал и због својих антисептичних својстава. И кашичице за причест су рађене од сребра, јер је тај материјал био најбољи и најподобнији.

Било је предивно дружење свих нас са кустосом Музеја Српске Православне цркве, госпођом Биљаном Цинцар Костић. Толико тога смо сазнали из области културе, традиције и предања.

А као још један драгуљ дружења – остала нам је заједничка фотографија на степеништу Музеја, која је предивна успомена за Удружење ХАЈР. Овом посетом и излетом Удружење ХАЈР је потврдило да жртве нису жртве, него борци и победници у борби за прави живот, да нису тамо негде у запећку, него видљиве и да учествују у култури и друштвеном животу. Светило и водиља је госпођа Хајрија Рамадани, оснивач и председник Удружења, без које ово ништа не би могло да буде организовано.

25. ФЕБРУАРА ОБЕЛЕЖИЛИ СМО МЕЂУНАРОДНИ ДАН БОРБЕ ПРОТИВ ВРШЊАЧКОГ НАСИЉА

– ДАН РОЗЕ МАЈИЦА –

Овај дан посвећен је подизању свести о значају превенције насиља међу младима, промовисања толеранције, емпатије и међусобне подршке. Вршњачко насиље може оставити дубоке последице на децу и младе, али заједно можемо створити безбедније окружење у којем ће свако дете имати право на одрастање без страха.

Један од кључних механизма за пријављивање насиља у Србији је платформа **Чувам те**, која омогућава деци, родитељима и наставницима да лако и безбедно пријаве сваки облик насиља. Осим тога, пружа бројне едукативне садржаје, савете стручњака и подршку у хитним ситуацијама.

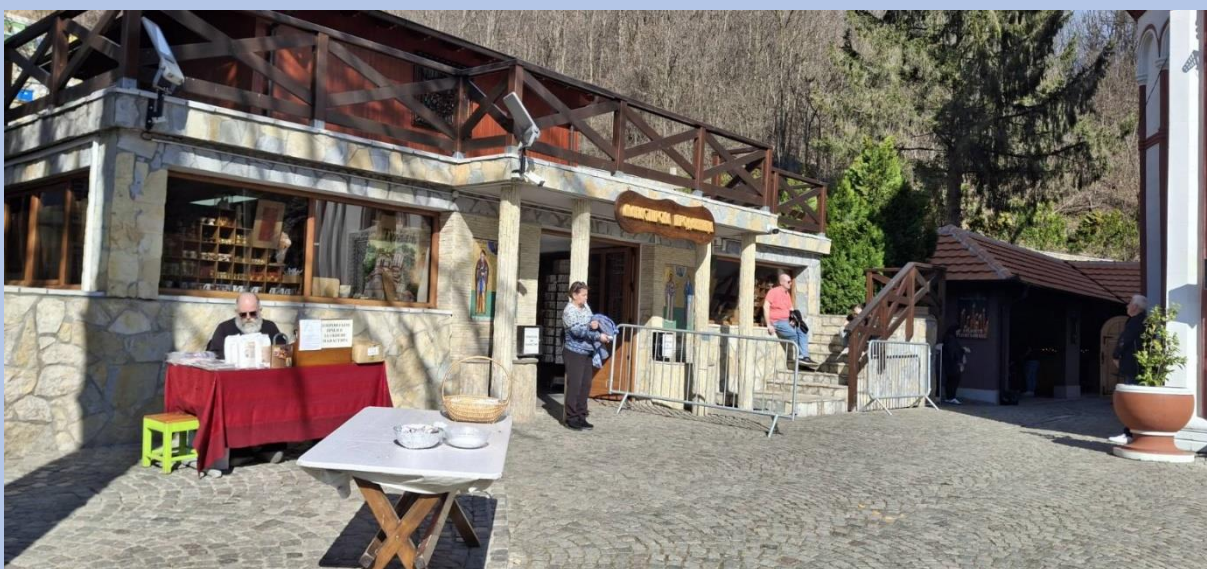
Превенција насиља је одговорност свих нас – родитеља, наставника, институција и друштва у целини. Зато позивамо све да искористе доступне ресурсе, разговарају са децом и подстакну их да пријаве насиље, било да су сами жртве или сведоци.

Дан розе мајица настао је као симбол солидарности, инспирисан догађајем из Канаде 2007. године, када је дечак био мета насиља само зато што је носио розе мајицу. Његови другари су следећег дана сви обукли розе мајице у знак подршке, шаљући снажну поруку против насиља.

Данас, као и сваког дана, подсећамо – насиље није и не сме бити прихватљиво! Пружимо руку подршке сваком детету и градимо друштво засновано на љубави, поштовању и сигурности.

ИЗЛЕТ – ТУМАНЕ И НИМНИК

текст и фотографије: Ирена Ђурић

Дан је освануо диван, окупан сунцем, 8. март 2025. године. Наш оснивач и председница Удружења ХАЈР одлучила је да нам свима улепша дан и да се крене на излет у обилазак манастира. Да нам овај Осми март буде дан када ће се славити храброст и снага жена да буду прави борци, да имају право на живот достојан човека, да буду поштоване и једнаке и да живе без страха. И да свакој жени и детету донесе осмех и радост у живот и пробуди у њима искру воље и снаге да се боре за себе и да нису жртве. Скупили смо се код Зеленог Венца и онда нам је дошао превоз, аутобус агенције „Тера Травел“. „Тера Травел“, који зна да је подршка најважнија Удружењу жртава насиља ХАЈР и да оствари који мали сан ових малих бораца, малих хероја и њихових мајки, одласком на излет. Нормално, ту је била наша Хајрија, са осмехом, увек спремна за акцију... Милица Ашћерић, Марија, Милица, Ана, Љубинка, Ирена, Владимир... чланови Удружења (Културни тим, Дечији

тим, Пензионерски тим), волонтери, Удружење КЕЦ, са госпођом Маргаретом – и могло се кренути у авантуру, путевима духовности, ка манастирима Тумане и Нимник.

МАНАСТИР ТУМАНЕ

Како је манастир добио име

Манастир Тумане се налази 9 км од Голупца. Датира из турског периода, а изградио га је Милош Обилић. Предање каже да је Милош Обилић имао свој дворца у селу Двориште и да је волео да иде у лов. Једном приликом зађе мало дубље у шуму, јурећи за једном срном. Чувши шушкање у једном жбуну, одапе стрелу и зачу јаук. Када се приближио близу жбуна, сиђе са коња и угледа старца како лежи рањен са стрелом у грудима, дуге седе браде до појаса и испосничког лица. То је био Зосим Синаит, који је дошао у ове крајеве са Синајског полуострва и који је био исихаиста, велики молитвеник, који је по промислу Божијем дошао да проповеда веру и лечи народ. Ту у близини је била пећиница у којој се он подвизавао и извор воде. Такозвана испосница, која је ту и дан-данас. Народ је долазио да их свети човек посаветује или лечи биљем и мелемима. Синаисти су се обично повлачили у неприступачне крајеве да би што више били сами у посту и молитви. Видећи да је ранио светог човека, Милош Обилић га узе на коња и крене да га води код видара на лечење... али свети Зосим му два пута заредом рече: „Ту ме мани, ту ме мани...” (у значењу – нема ми лека, пусти ме да умрем). И паде са коња.. Милош је био јако жалостан... Сахранио је Зосима Синаита. И на то место је подигао задужбину, манастир Тумане. Назвао га је по задњим речима Зосима. Није дуго био у задужбини, дошао му је позив од кнеза Лазара да дође до Крушевца, да се посаветују за Косово. Милош је одатле отишао у Косовски бој. Чак султан Мурат III имао је поштовање према овој светињи, и није дозволио да је пале. Касније, тек у време Кочине крајине, Турци су палили манастир... Манастирска црква је грађена у српско-византијском стилу. Посвећена је Светом Архангелу Гаврилу.

По подацима Максима Ратковића из 1733. године, манастирска црква је била стара, сазидаана од камена, са сводом од камена и покривена циглом. У другој половини 16. века у манастиру је настало књижевно дело Тумански апокрифни зборник. Од 1797. до 1879. године манастир је био оштећен земљотресима. У манастиру су, почев од 1891. године, одржавани нарочити парастоси Милошу Обилићу као задужбинару.

С адашњи изглед цркве манастира Тумане са розетама и грбом Милоша Обилића датира од 1924. године. Године 1934. у Тумане је пресељено руско монашко братство из манастира Миљкова. Од 1966. године је женски општежитељски манастир. Последњих десетак година долази до велике обнове манастира Тумане, реновирања цркве, конака, градње

воденице, летњиковца-гостопримнице, зоо-врта, пчелињака, бетонирања, градње паркинга и дечјег игралишта, као и пута до испоснице светог Зосима Синаита. Дошло је мушко братство са јеромонахом Павлом, који је кренуо у велику обнову манастира. А пре тога се десило чудо које је покренуло ову читаву обнову и рад и да манастир Тумане постане овакав какав је данас.

Наиме, манастир Тумане је био задужбина Милоша Обилића, а према предању, ту у цркви је био сахрањен свети Зосим Синаитски.

Свих протеклих година у цркви манастира на поду је била камена плоча, испод које се наводно налазио сахрањен свети Зосим Синаитски. А примећено је да је доста народа исцељено на чудан начин. А такође је, у периоду од 1893. до 1946. године, ту поред св. Зосима сахрањен и двоструки доктор наука Радоје Арсовић, касније монах и светац Јаков, који је био сабрат манастира Жича. Он је редовно долазио на парастосе Милошу Обилићу, много је поштовао светог Зосима и изразио жељу да буде сахрањен ту покрај њега. Тако је и било. Али нико са сигурношћу није знао да ли су то сигурно они. Све до дана када је дошло мушко братство које је требало да реновира један део пода у цркви и уз посебан благослов патријарха и владика плоча је подигнута и указале су се нетрулежне мошти светог Зосима Синаита и светог Јакова. Уз посебне процедуре Синода СПЦ и његове светости патријарха направљени су кивоти у које су смештене нетрулежне мошти светог Зосима Синаита и светог Јакова, да буду доступни целом народу на целивање, исцељење, благослов и духовну утеху и спасење.

Када смо крочили на тло манастира Тумане, осетили смо посебан мир којим је зрачио манастир. Стојећи у реду, целивали смо руку светог Нектарија Егинског, кивот са моштима светог Зосима Синаита и светог Јакова. Свако са својим молитвама у срцу, тражећи од светитеља благослов, исцељење, помоћ, утеху, јер они савладаше трулежну природу људску и показаше нам „да што је човеку немогуће, Богу је могуће“. Оставили смо имена да се спомињу на светој литургији за здравље и спасење... Палили свеће као искру Божанске светлости да нам обасја пут наде, живота и бољег сутра... Нисмо заборавили ни наше чланове који вредно раде и доприносе, који нису физички били са нама, али ипак јесу на посебан начин са молитвом и љубављу у срцу за све њих:

Марина, Емина, Весна, Тања, Риста, Оливера, Ђурђевка, Сања, Снежана... У летњиковцу смо са упаљеним свећама стајали на молитви и помињали имена своја и својих ближњих са искреним вапајем душе ка спасу и исцељењу. Кажу, ако се приступи искрено са вером и молитвом, да се чуда дешавају.

Обишли смо зоо-врт који је унео много осмеха и врцавости деце која су била са нама. Желели су да се сликају, да их нахране, помазе... Ишли смо кроз шуму до испоснице светог Зосима Синаита, где је пећина, где се подвизавао и извор воде. Извор воде који је веома лековит и има велику снагу за препород и исцељење сваког човека, да чак капљица чини чудо.

Предивна у етно-стилу Гостопримница, где смо се окрепили са домаћим соком од вишње и малине, кафицом и предивним погледом на цркву манастира, мостић, прелепе беле лабудове и патке.

Препуни утисака, ушли смо у аутобус „Тера Травела“ и кренули даље путевима духовности ка манастиру Нимник.

МАНАСТИР НИМНИК

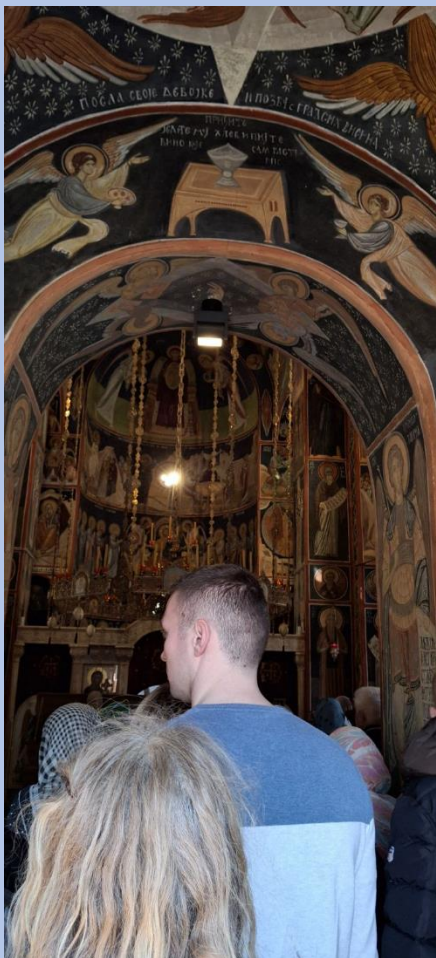
Манастир Нимник се налази на путу Пожаревац–Велико Градиште, близу села Курјаче, на око 3 км од пута. Према предању, цркву је сазидао 1376. војвода Богосав када је област припала кнезу Лазару. Нимник се као метох манастира Раваница први пут помиње у Раваничкој повељи, а у турским пореским књигама од прве половине 16. века. Максим Ратковић 1733/1734. године у свом извештају помиње манастир Нимник као цркву зидану каменом, веома стару, неокречену и покривену шиндром. Имао је иконостас на коме су се по изузетној

лепоти и старости издвајале царске двери и две престоне иконе, за које се каже да их нема ни у једном другом манастиру. Црква је посвећена Покрову Пресвете Богородице.

Зидови су од ломљеног камена, 1891. надзидани опеком, што је уочљиво и данас на фасадама цркве. Један део грађевинског материјала потиче са римског налазишта Виминацијум, што сведоче узидани фрагменти капитела мермерног стуба са лепом женском главом, бујне растршене косе, са раздељком.

Нимник је паљен и рушен за време Кочине крајине и након Првог српског устанка, али и значајно обновљен 1825. године, што помиње Јоаким Вујић. Испред цркве је подигнута звонара 1841. године, а северозападно од цркве је подигнут конак 1851. године, који је у периоду од 1851. до 1853. служио као једна од првих школа у крају. Трем са три просторије, од којих су две биле учионице. То нам сведочи да су манастири били како центри духовности, чувања традиције и идентитета, тако и центри писмености и образовања. Поред цркве постоји капела која се зове Светиња и подигнута је на гробу Свете Николине.

Како је манастир Нимник добио име

Манастир Нимник је добио своје необично име по једној легенди која је везана за девојчицу коју су хајдуци

питали за пут до манастира. Она им је одговорила на влашком језику: „Ну шћу нимник!“, што у преводу значи „Не знам ништа“. Према тој легенди, манастир је добио име Нимник. Монахиње су биле веома љубазне према народу и сав вишак хране делиле са народом, помагале, а нарочито деци. У том периоду долази до наглог харања Турака који су пљачкали и палили манастире у околини. А некако је увек остао нетакнут овај Маријански манастир. Девојчица Николина је пролазила увек поред манастира водећи овце на испашу, на оближње брдо, пролазећи и кроз храстову шуму. Познавала је монахиње које су биле веома љубазне и увек јој даривале по неку јабуку. Николина је била пола Српкиња пола Влахиња. Тај дан је одвела овце на испашу кад су дошли Турци испитујући је где је Маријански манастир, да би га опљачкали и спалили. А девојчица је говорила „нимник...“ – што значи „не знам“. Турци су били љути јер нису могли да пронађу манастир и убише девојчицу Николину. То вече сишле су овце низ планину поред манастира и саме одоше кући. Са зебњом у срцу родитељи мале Николине дигнуше село и кренуше према брду да је траже. На брду се уздизао стуб светлости и тамо пронађоше тело мале Николине. Ставили су је у волујска кола и кренуше низ брдо. Кад су дошли до манастира, волови су се укопали ни макац даље. Монахиње предложише да тело преноћи у цркви. У току ноћи игуманију је пробудила необична светлост из цркве и чули су прелепо појање из храма. Све монахиње су отишле до цркве, али када су отвориле врата, дочекала их је тишина и мрак. Ујутру, кад су дошли родитељи и сељани да је однесу да је сахране у селу – опет иста ситуација – ни волови, а после ни коњи нису хтели да се помере. Одлучише да је сахране ту поред цркве. Године су пролазиле, а народ је приметио да ко год буде близу гроба, да ли човек или животиња, да се исцели...

Уз благослов решили су да је откопају и видели нетрулежно тело Николине и схватили су да се девојчица као невинна жртва посветила. И сви су шаптали реч „Нимник... нимник“ и манастир се назва Нимник.

Народ је пребацио Николинино тело у кивот са мермерном плочом и подигао малу капелицу коју су назвали

„Светиња“. На гробу стоји слика Николине, која с времена на време мироточи свето миро.

Иза цркве степеништем ниже – налази се извор воде и мало језерце на којем је Николина водила овце на појило. Сматра се да је вода чудотворна и да лечи од многих духовних болести.

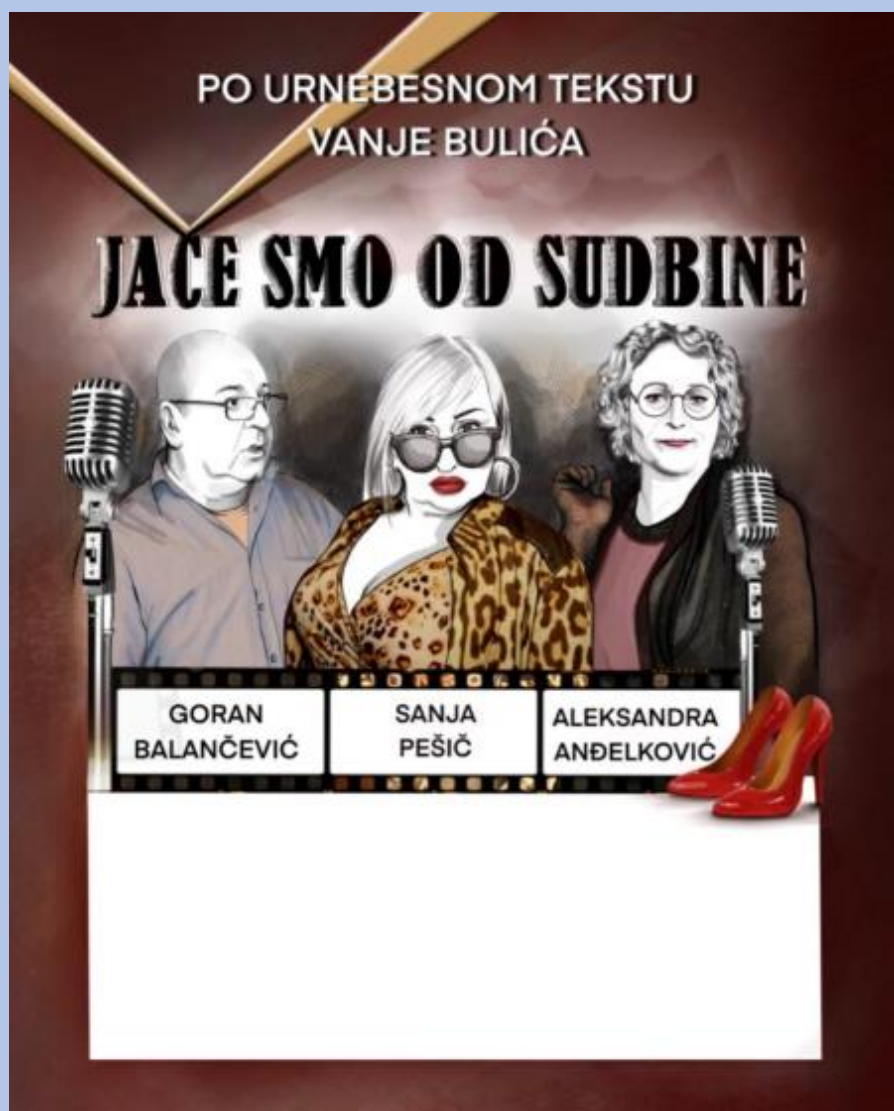
Када смо стигли у манастир Нимник, дочекао нас је монах који је разговарао са госпођом Хајријом и свима нам дао благослов. Ушли смо у велику салу конака где смо дали имена за здравље и где нам је прочитана молитва за здравље. Онда смо отишли у капелу „Светиња“ на гроб Николине, где смо помазани светим миром и целивали икону свете Николине. Продужили смо у цркву да бисмо присуствовали вечерњој служби и после запалили свеће.

Дан је пролетео за час. Мрак се завукао у крошње храстова, било је време да кренемо, да напустимо ово дивно свето место. Некако је овај дан био посебан за нас, није то био само Осми март - Дан жена, већ захваљујући оснивачу и председници Хајрији Рамадани, уз њен ентузијазам, енергију, ведрину и снагу да се снови остварују, био је то посебан дан за нас... Да дођемо и обиђемо ова света места... Осетили смо посебан мир, духовну повезаност, јединство, заједништво, да смо сви једно у Богу... Испуњени посебним миром, радошћу и љубављу, угледали смо светла Београда. Овај дан ће остати као посебан печат Удружења ХАЈР у нашим срцима.

- Манастир Нимник се налази на путу Пожаревац-Велико Градиште, близу села Курјаче
- Према предању, цркву је сазидао војвода Богосав 1376. године
- У периоду од 1376. до прве половине 16. века, манастир је био познат као Маријански манастир
- Манастир је служио као парохијска црква за околна села
- Унутрашњост манастира је осликана фрескама које су дело руских сликара
- Манастир има две капеле. Прва се зове Светиња и налази се на гробу девојчице коју су према предању убили Турци, којима није хтела да открије локацију манастира, да га не би спалили. Друга капела се налази у манастирском конаку и посвећена је Покрову Пресвете Богородице

Члановима УЖН ХАЈР подељене су карте за представу „Јаче смо од судине“, које нам је даровао Вања Булић. Представу смо гледали у Центру за културу „Вук Караџић“ и препоручујемо свима да погледају ову одличну комедију

ПОЗИВИ КОЛИМА СМО СЕ ОДАЗВАЛИ

Људска права и заштита животне средине као заједничка одговорност: Дијалог за одрживост

пише: Хајрија Рамадани

Са великим задовољством учествовали смо на округлом столу под називом Људска права и заштита животне средине као заједничка одговорност: Дијалог за одрживост, који је организовала Фондација Центар за демократију. Округли сто је одржан у четвртак, 16. јануара 2025. године, од 13:00 до 15:00 часова, у сали ресторана „Стари град“ у Ваљеву (Кнез Михаилова бр. 1). На округлом столу учествовала је Снежана Живановић, адвокат и координатор Правног тимаа УЖН ХАЈР, а бројни чланови Удружења пратили су догађај преко зоом платформе. Ова иницијатива спроводи се у оквиру пројекта „Иницијатива за глобалну солидарност (ИГС)“, који финансира немачко Савезно министарство за економску сарадњу и развој, а имплементира немачка Организација за међународну сарадњу (GIZ) у Србији.

На округлом столу окупили су се представници пословне и академске заједнице, локалних самоуправа, синдиката и организација цивилног друштва, како би заједно размотрили могућности за унапређење заштите радних права, људских права и животне средине, уз примену принципа одговорног пословања и сарадње свих заинтересованих страна. У Ваљеву смо разговарали о обавезама и потребама компанија у заштити еколошких и радних стандарда, о улози синдиката и организација цивилног друштва у решавању оваквих проблема, као и о важности улоге локалне самоуправе као партнера. Кроз разговор на округлом столу, жеља је била да подстакнемо отворен и конструктиван дијалог између релевантних актера у циљу размене мишљења и искустава и подизања свести о овој теми. Добро разумевање, сарадња и партнерство између заинтересованих страна неопходни су како би се унапредила људска права, заштита животне средине и одговорна пословна пракса у Србији.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО: ЗБИРКУ ПЕСАМА ЗА СВА ВРЕМЕНА

МИЛАН ПЕРИШИЋ: „ОБОЈИМ СЕ У СУНЦЕ“ - први издавачки подухват Удружења ХАЈР -

Има људи који некако зраче добротом... Има људи који осмехом својим шире дах пролећа... И то се осети у разговору са њима... Иам људи који вам уносе радост у срце... Има људи чије речи доносе осећај мира и лепоте... Често су ти људи песници... Милан је један од њих...

Када не ради кроз КЕЦ-ов програм радног ангажовања или када не проводи време у КЕЦ центру (Креативни едукативни центар у Београду), он пише поезију у апликацији за бележницу на свом телефону. Једна Миланова песма уврштена је у ХАЈР-ову публикацију „Покушај да ходаш у мојим ципелама 2“. Учествовао је у промоцијама ове публикације, а његови пријатељи из КЕЦ-а били су ту да га бодре. Сада нас је обрадовао целом збирком "љубавне поезије за сва времена". **Честитамо Милану на првој објављеној књизи ОБОЈИМ СЕ У СУНЦЕ!**

фото преузето: <https://kecmnro.org.rs/>

IN MEMORIAM

Са великом тугом обавештавамо вас да нас је напустио наш драги Мухарем Џенановић (1957-2025), човек великог срца и хуманитарац који је био уз Удружење ХАЈР од самог почетка. Његова супруга Кадира, која му је била неизмерна подршка, и он – заједно су били пример љубави, заједништва и несебичности.

Испратили смо Џенета на његово последње путовање ка бољем месту, са вером да ће његова племенита душа наћи мир.

Мухарем ће заувек остати у нашим срцима као добар супруг, отац, деда, свекар, колега, пријатељ и комшија. Његов осмех, топлина и племенитост инспирисаће нас да наставимо његовим путем.

Хвала ти, Мухареме, за све што си био и што си дао. Почивај у миру.

**С љубављу и поштовањем, у име Удружења ХАЈР
Хајрија Рамадани**

ЗАШТО ДОНИРАТИ УДРУЖЕЊУ ХАЈР

**ЗАТО ШТО... ЋЕТЕ БАШ ВИ
СПАСИТИ СЛЕДЕЋУ ЖРТВУ.
ЗАТО ШТО... ТИМЕ БАШ ВИ ОМОГУЋАВАТЕ
ОДРЖАВАЊЕ ГРУПНИХ ТЕРАПИЈА
ГДЕ СЕ ДЕЛЕ САВЕТИ И ДАЈЕ ПОДРШКА
ЖРТВАМА НАСИЉА.**

**ЗАТО ШТО... ТИМЕ БАШ ВИ ПОДСТИЧЕТЕ ВЕЋУ
СИГУРНОСТ ЖЕНА У СРБИЈИ.**

**ЗАТО ШТО...ТИМЕ БАШ ВИ ОМОГУЋАВАТЕ
НЕДУЖНОЈ ДЕЦИ ОДЕЋУ, ХРАНУ И ШКОЛСКИ
ПРИБОР.**

**ЗАТО ШТО...ТИМЕ БАШ ВИ ДАЈЕТЕ ЖРТВАМА
МОГУЋНОСТ ЗАПОСЛЕЊА.**

**ЗАТО ШТО...ТИМЕ ДАЈЕТЕ ЉУДИМА ПРАВО
ИЗБОРА... А ТО ЗАСЛУЖУЈЕМО СВИ!**

ЗАТО ШТО... СТЕ БАШ ВИ ОДГОВОРНИ И ХУМАНИ.

ДИНАРСКИ РАЧУН 160-0000000534433-90

ДЕВИЗНИ РАЧУН: 160-0054000045546-35

Ибан (IBAN): RS35160005400004554635

SWIFT: DBDBRSBG

ТЕЛ.: +381 64 482 95 99

E-MAIL: uznhajr@gmail.com

www.uznhajr.org

ПРОНАЂИТЕ НАС НА ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА

www.uznhajr.org/

Udruženje Žrtava Nasilja HAJR

[@_hajrudruzenje_ /](https://www.instagram.com/_hajrudruzenje_/)

Udruženje žrtava nasilja HAJR MEDIA

